
[2014-30-RE](#)

CAUSA 2014-30-RE

(Santórum Viñas i Bahamonde Pérez c/ Principat d'Andorra)

Sentència del Tribunal Constitucional del 15-12-2014 relativa al recurs d'empara 2014-30-RE

Número de registre 386-2014. Recurs d'empara

Sentència del 15 de desembre del 2014

BOPA núm. 71, del 24 de desembre del 2014

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 29 de juliol del 2014, per la representació processal dels Srs. José Santórum Viñas i Isabel Bahamonde Pérez, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra els autes del 2 d'octubre del 2013 i del 15 de juliol del 2014, dictats per la Secció d'Instrucció de la Batllia, i contra totes les altres resolucions, oficis, complements d'oficis, diligències, etc., que precedeixen l'aute de processament, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució, en els seus vessants dels drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret, a un procés degut, a la defensa, a l'assistència tècnica d'un lletrat, a un judici de durada raonable, a ser informat de l'acusació i al recurs, i atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la lesió dels drets esmentats i que reposi als recurrents en la plenitud dels seus drets anul·lant les resolucions recorregudes i retrotraient el procediment al moment en què es va produir aquesta vulneració;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41, 88 i 98 c);

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítol sisè;

Vist l'informe del Ministeri Fiscal del 19 de setembre del 2014;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 17 d'octubre del 2014, que va admetre a tràmit, sense efectes suspensius, el recurs d'empara 2014-30-RE;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat, el 29 d'octubre del 2014, per la representació processal dels recurrents;

Vistes les conclusions formulades, dintre de termini, per la part recurrent i pel Ministeri Fiscal;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Pierre Subra de Bieusses;

Antecedents

Primer

El 2 d'octubre del 2013, la Batllia va dictar un aute de processament del Sr. José Santórum Viñas i de la Sra. Isabel Bahamonde Pérez per uns presumptes delictes majors d'associació de malfactors i de blanqueig de diners procedents del delictes de tràfic de drogues actuant amb ànim de lucre o formant part d'una associació il·lícita, establerts als articles 100 i 145 a 147 del Codi penal de 1990.

Segon

La defensa dels processats va formular un incident de nul·litat d'actuacions contra aquest aute per tal com va considerar que s'havien vulnerat els seus drets a un judici de durada raonable, a obtenir una decisió fonamentada en Dret, a un procés degut, a la defensa, a l'assistència tècnica d'un lletrat, al recurs i a ser informat de l'acusació.

Tercer

El 15 de juliol del 2014, el batlle instructor va acordar desestimar aquest incident de nul·litat d'actuacions, perquè havia estat formulat amb posterioritat als 15 dies naturals establerts a l'article 18 bis 3 de la Llei transitòria de procediments judicials, destacant que des de la notificació de la resolució havien passat més de 8 mesos.

Quart

El 29 de juliol del 2014, la representació processal dels Srs. José Santórum Viñas i Isabel Bahamonde Pérez va interposar un recurs d'empara contra els autes del 2 d'octubre del 2013 i del 15 de juliol del 2014, dictats per la Batllia, i contra totes les altres resolucions, oficis, complements d'oficis, diligències, etc., que precedeixen l'aute de processament, per una presumpta vulneració dels drets anteriorment esmentats, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

Aquesta part considera que el rigor excessivament formalista per desestimar l'incident de nul·litat d'actuacions és contrari al principi pro actione, vulnera el dret a la jurisdicció i constitueix una autèntica denegació de justícia. Efectivament, en primer lloc, manifesta que la notificació es va fer per carta certificada amb acusament de rebut, quan s'hauria hagut de fer mitjançant un oficial o un

---

secretari judicial i amb la preceptiva assistència lletrada. Per tant, el còmput efectuat per la Batllia no pot ser considerat, ja que no només atempta al dret a un procés degut, sinó que també vulnera els drets a la defensa, a l'assistència tècnica d'un lletrat, a ser informat de l'acusació i al recurs. A més, la decisió de la Batllia és infonamentada, il·lògica i irraonable, perquè l'article 18 bis de la Llei transitòria de procediments judicials estableix el termini d'1 any a partir del coneixement de la vulneració i en aquesta causa les diligències s'han seguit sense el coneixement dels recurrents.

Recorda que l'article 99 del Codi de procediment penal exigeix la notificació de l'aute de processament tant a l'interessat com al seu advocat, per tant, la sola notificació als interessats no basta. I no consta en les actuacions que res s'hagi notificat als advocats d'ofici. A l'advocada designada per la part recurrent, l'aute de processament va ser notificat el 19 de juny del 2014, moment a partir del qual estava legitimada per interposar l'incident de nul·litat d'actuacions.

En segon lloc, la part recurrent reitera que l'incident de nul·litat d'actuacions va ser formulat no només contra l'aute de processament, sinó també contra totes les actuacions anteriors i posteriors, considerant necessària la declaració de nul·litat ab initio de tot el procediment i demanant l'aixecament de totes les mesures cautelars travades i l'immediat desbloqueig de tots els comptes embargats.

Per començar, aquesta part relata la procedència lícita dels diners que van ser dipositats al Principat l'any 1992, tot i reconèixer que el transcurs del temps no ha permès obtenir totes les justificacions documentals desitjades. Pel que fa a la condemna del processat Sr. José Santórum Viñas per tràfic de drogues, cal destacar la data dels fets i constatar que va ser posterior als ingressos bancaris efectuats a Andorra. També cal afegir que aquest fet no és per si mateix susceptible de desvirtuar el principi d'innocència en quant a l'origen dels fons ingressats al Principat.

Seguidament, al·lega que sense perjudici de les vulneracions constatades fins ara, la instrucció d'aquesta causa, iniciada el 3 de desembre de 1992, comporta un seguit de vulneracions irreconciliables amb el dret a la jurisdicció en els seus diferents vessants. Concretament, i de manera patent, la vulneració del dret a un judici de durada raonable. En aquest sentit, reprèn la jurisprudència constitucional que conté la jurisprudència del Tribunal Europeu dels Drets Humans i manifesta que en aquesta causa només es pot arribar a la conclusió d'una vulneració flagrant del dret esmentat en perjudici dels interessos personals i patrimonials dels recurrents.

Afegeix que la prolongació de la instrucció durant 21 anys ha dificultat l'aportació de la documentació justificativa de l'origen dels fons ingressats al Principat i, per tant, la vulneració del dret a un judici de durada raonable causa la vulneració del dret a la defensa dels recurrents.

Així mateix, aquesta part al·lega la vulneració dels drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un procés degut i precisa de manera detallada els oficis i els autes recaiguts en aquesta causa des del seu inici, els quals, segons el parer d'aquesta part, són nuls de ple dret pel fet que no contenen cap fonamentació. De fet, conclou que la nul·litat d'actuacions s'ha d'acordar ab initio deixant sense efecte tant l'aute de processament com totes les altres resolucions, oficis i diligències que l'antecedixen i que el segueixen.

Pel que fa a la vulneració dels drets a la defensa, a l'assistència tècnica d'un lletrat i a ser informat de l'acusació, aquesta part recorda que fins que no es va prendre declaració dels imputats en el decurs del mes de juliol del 2012, aquests no es van assabentar que existia un sumari en contra seu obert al Principat. No és acceptable que unes diligències d'instrucció tan perjudicials personalment i patrimonialment s'hagin perllongat durant més de 20 anys sense que els interessats n'estessin al

---

corrent.

Finalment, i sense perjudici que els fons en litigi siguin de procedència lícita, aquesta part considera que concorre en aquesta causa la prescripció de l'acció penal, ja que han transcorregut més de 21 anys des de l'inici de les diligències (3/12/92) fins l'acte de processament (2/10/2013). Efectivament, s'ha escolat amb escreix el termini de 10 anys que estableix l'article 81 b) del Codi penal del 2005 i que s'ha d'interpretar en relació amb l'article 83 del mateix text que oposa l'acte de processament com a primera causa d'interrupció de la prescripció.

Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la lesió dels drets fonamentals esmentats i que reposi als recurrents en plenitud dels seus drets anul·lant les resolucions recorregudes i retrotraient el procediment al moment en què es va produir aquesta vulneració.

Cinquè

El 19 de setembre del 2014, el Ministeri Fiscal va presentar un informe en què considera que no s'acompleixen les condicions establertes per l'article 94 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional per a la seva admissió a tràmit, ja que l'incident de nul·litat d'actuacions va ser presentat molt més enllà del termini previst de 15 dies naturals i, per tant, no es va esgotar la via ordinària.

El Ministeri Fiscal recorda que la notificació a la nova representació lletrada dels processats no reobre el termini per a la formulació de recursos, ni d'incidents processals. Afegeix que l'actual representació processal ja havia estat nomenada durant el mes de gener del 2014, no podent tenir en compte com a data d'inici del termini, el 19 de juny del 2014, quan les resolucions van ser novament notificades a la nova representació lletrada, ja que l'inici del còmput comença a partir de la notificació a la persona interessada, en cas contrari es deixaria en mans de la representació lletrada la possibilitat d'iniciar els còmputos dels terminis de recurs.

Així mateix, afegeix que la consideració de l'actual representació lletrada de la responsabilitat de la inactivitat dels advocats designats d'ofici no pot ser traslladada a l'òrgan instructor. El Ministeri Fiscal se sorprèn, de pas, de la identitat de l'advocat designat l'any 2014, amb posterior renúncia i continuació per part d'una lletrada del seu despatx mateix, amb la del batlle episcopal que conegué en un primer moment les actuacions que van ser sobresegudes provisionalment fins a la nova reobertura de les actuacions amb l'aparició de nous elements que permeten la prossecució de la causa.

També considera que abunda la manca de l'esgotament de les vies prèvies al recurs d'empara, d'una banda, que les decisions del batlle que acorden mesures de caràcter real o personal són susceptibles d'apel·lació davant el Tribunal de Corts. Aquest recurs ha estat formulat i està pendent de resolució. D'altra banda, les pretensions dels recurrents hauran de ser dirimides, primer, davant el batlle instructor, després, davant el tribunal jutgador i, si s'escau, en apel·lació davant la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia.

Per tots aquests motius, el Ministeri Fiscal demana la inadmissió a tràmit d'aquest recurs d'empara.

Sisè

El 17 d'octubre del 2014, el Tribunal Constitucional va acordar admetre a tràmit aquest recurs d'empara, sense efectes suspensius, i va trametre la causa a la part recurrent per tal que presentés les al·legacions que estimés pertinents.

Setè

El 29 d'octubre del 2014, la representació processal del Srs. José Santórum Viñas i Isabel Bahamonde Pérez va presentar un escrit d'al·legacions en què ratifica íntegrament el seu recurs d'empara. A més, s'oposa al contingut de l'informe del Ministeri Fiscal, ja que, segons el seu parer, no se li pot oposar cap obstacle formal, ni tampoc la manca d'esgotament de les vies prèvies en la jurisdicció ordinària, perquè unes diligències d'instrucció d'una durada de més de 20 anys vulneren per si mateixes el dret a un judici de durada raonable. Aquesta part opina el mateix pel que fa a la resta de vulneracions al·legades. Per consegüent, demana al Tribunal Constitucional que entri en el fons de les vulneracions denunciades, les faci cessar immediatament, les reperi i obligui a la jurisdicció ordinària a fer-les cessar immediatament en el sentit exposat en l'escrit de recurs d'empara.

Vuitè

El 13 de novembre del 2014, el Ministeri Fiscal, i, el 20 de novembre del mateix any, la representació processal dels Srs. José Santórum Viñas i Isabel Bahamonde Pérez van presentar els seus escrits de conclusions en què reproduïxen les al·legacions i els arguments continguts en els seus escrits anteriors.

Fonaments jurídics

Primer

Com es desprèn dels antecedents, un aute de la Batllia del 2 d'octubre del 2013 va declarar els recurrents processats per uns presumptes delictes majors d'associació de malfactors i de blanqueig de diners (articles 100 i 145 a 147 del Codi penal).

Els recurrents van formular un incident de nul·litat d'actuacions contra aquest aute pel fet que hauria *"vulnerat el dret a la Jurisdicció de l'article 10 de la Constitució en les següents vessants: vulneració del dret a un judici de durada raonable; vulneració del dret a obtenir una decisió fonamentada en dret; vulneració dret a un procés degut; vulneració dret a la defensa, a l'assistència tècnica d'un lletrat i a ser informat de l'acusació."*

El 15 de juliol del 2014, el batlle instructor va desestimar aquest incident de nul·litat d'actuacions, perquè va ser *"format amb posterioritat als quinze (15) dies naturals establerts a la normativa d'aplicació."*

És en aquestes condicions que els recurrents presenten ara un recurs d'empara.

A banda de diversos mitjans sobre el fons que seran evocats més endavant, els recurrents al·leguen principalment que pel fet de desestimar l'incident de nul·litat d'actuacions a causa de la seva extemporaneïtat, l'aute del 15 de juliol del 2014 generaria *"una autèntica denegació de justícia"*. Pretenen que això seria així, perquè en pronunciar-se d'aquesta manera, el jutge ordinari, ometent les seves obligacions, no hauria entrat *"en l'anàlisi de les flagrants vulneracions constatades i que es continuen perpetrant"*. Hauria efectuat una interpretació de la Llei penal *"excessivament formalista i rigorosa contrària a la interpretació finalista del principi pro actione que és la que promou aquest Tribunal Constitucional."*

A més, els recurrents precisen que la desestimació per l'extemporaneïtat de la presentació de l'incident de nul·litat d'actuacions no estaria fonamentada ja que *"la sola notificació als interessats no basta, és imprescindible, sota pena de vulnerar el dret fonamental a la defensa i assistència tècnica d'un lletrat, la notificació de l'aute també a aquest últim"*. I, segons el parer dels recurrents, en aquesta causa *"dins el sumari no consta cap notificació de l'aute de processament de data 2 d'octubre de 2013 a cap advocat."*

Segon

Així doncs, en primer lloc, s'al·lega que el jutge ordinari no hagués hagut de desestimar l'incident de nul·litat d'actuacions pel fet d'haver estat presentat fora del termini de 15 dies naturals establert per la Llei, la qual hauria interpretat de manera literal. Actuant d'aquesta manera es va veure empès a no poder pronunciar-se sobre el fons de l'assumpte quan, segons el parer dels recurrents, es trobava en joc la vulneració *"flagrant"* de diversos drets fonamentals.

Si es considera per si sol, aquest mitjà no pot prosperar. Salvat pel cas particular, que no és aquell que ens ocupa, en què la vulneració del dret pretesament implicat afecta un subjecte que *"no ha estat part en el procés ordinari"*, es desprèn clarament de l'article 18 bis 3 de la Llei transitòria de procediments judicials que *"En el supòsit de sentències o de resolucions fermes en el procediment de les quals s'hagi produït una vulneració del dret fonamental a la jurisdicció, la persona afectada per la vulneració pot demanar al jutge o al tribunal que la va dictar, la seva anul·lació, sempre que no hagi pogut denunciar aquesta vulneració anteriorment, en el termini de quinze dies naturals des de la notificació"*. Mitjançant aquesta disposició que té un abast general, la Llei transitòria esmentada subordina doncs l'exercici de l'incident de nul·litat d'actuacions al respecte d'un termini de quinze dies naturals des de la notificació. Aquesta és una norma legislativa que s'aplica a tots els justiciables sense cap excepció i que s'imposa, per tant, al jutge que no pot declarar-la, *contra legem*, com a no aplicable en tal o tal cas.

Que la vulneració dels drets suposadament afectats es presenti per part dels recurrents com d'una gravetat particular no justificaria la tergiversació de l'aplicació de la Llei penal pel jutge.

Siguin quines siguin la naturalesa i la gravetat eventual d'aquestes vulneracions, aquestes només poden ser apreciades pel jutge amb la condició prèvia que el recurs sigui admissible a tràmit.

Si es decidís altrament, seguint l'opinió dels recurrents, es desnaturalitzaria la Llei i se la privaria de tot el seu abast.

Tercer

Dit això, segons el parer dels recurrents, en qualsevol cas l'aute que impugnen no estaria fonamentat, seria il·lògic i no raonable en la mesura en què *"avala una interpretació excessivament formalista i rigorosa contrària a la interpretació finalista del principi pro actione que és la que promou aquest Tribunal Constitucional."*

Efectivament, en aquest sentit, es pot ressenyar, a títol molt excepcional i conformement a una anàlisi compartida pel Ministeri Fiscal, una sentència constitucional recent (sentència del 13 de juny del 2014, recaiguda en la causa 2014-10 i 12-RE) que va censurar una interpretació excessivament formalista del procediment per tal de concloure, amb la voluntat d'una protecció més eficient del dret constitucional afectat, a l'admissibilitat del recurs d'empara. Dit això, cal precisar d'immediat que es tractava d'un supòsit molt particular que no és assimilable a la causa que ara ens ocupa. Es tractava de saber, alhora, si la presentació d'un incident de nul·litat d'actuacions era necessària o no *"contra l'omissió en la contesta als insistiments formulats"* (en la causa que ens ocupa la necessitat de l'incident de nul·litat d'actuacions no es planteja), i si el no exercici de l'incident esmentat resultava en realitat d'unes dilacions indegudes imputables a la jurisdicció ordinària, cosa que tampoc és el cas en el punt precís de la causa actual (tot i que, com es dirà més endavant, per altres raons, la considerable llargada de la instrucció podria ser eventualment discutible).

És de manera vana que es pretén, doncs, que pel fet d'haver aplicat la Llei que se li imposa, el jutge ordinari ha pronunciat una decisió no fonamentada, il·lògica i no raonable.

Quart

Queda per examinar l'al·legació d'acord amb la qual el termini de 15 dies naturals no hauria començat a córrer a partir de la data de la notificació de l'aute de processament als recurrents, en el decurs del mes d'octubre del 2013, perquè aquest aute no va ser igualment notificat a la seva advocada (ho va ser ulteriorment, el 19 de juny del 2014).

Efectivament, s'addueix, com ja s'ha dit anteriorment, que *"la sola notificació a l'interessat no basta, és imprescindible, sota pena de vulnerar el dret fonamental a la defensa i a l'assistència tècnica d'un lletrat, la notificació de l'aute també a aquest últim."*

Per consegüent, com que en aquesta causa la notificació a l'advocada no es va realitzar fins al 19 de juny del 2014, no s'hauria de començar a computar el termini des de la notificació als interessats, sinó a partir de la notificació a l'advocada, el 19 de juny del 2014, moment en què s'obren *"els terminis dels recursos ordinaris o incidents."*

En primer lloc, cal observar que si bé la notificació a l'advocat està efectivament establerta per l'article 99 del Codi penal, aquest text no afecta per si mateix la qüestió del còmput del termini de l'incident de nul·litat d'actuacions que és objecte de l'article 18 bis 3 esmentat de la Llei transitòria de procediments judicials.

La qüestió rau, doncs, en saber si aquesta norma que estableix que la persona afectada per la

---

vulneració d'un dret per mitjà d'una sentència o d'una resolució pot demanar la seva anul·lació "en el termini de quinze dies naturals des de la notificació" ha de ser interpretada per referència a l'article 99 del Codi penal, derivant-se que el termini esmentat començaria a computar-se a partir de la notificació al seu lletrat.

Per contestar aquesta qüestió basta destacar que no es tracta d'una qüestió nova per al Tribunal Constitucional que es va pronunciar recentment sobre aquest punt mitjançant l'auto del 3 de febrer del 2013, recaigut en la causa 2013- 40-RE.

En la causa que va ser l'objecte d'aquella decisió, l'apel·lant davant la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia al·legava, com ho pretenen ara els recurrents, que corresponia a l'advocat poder comptar el termini a partir de la notificació que se li hauria efectuat a ell, amb independència de la data en la qual aquesta sentència hagi estat notificada al seu defensat.

La Sala Penal no va avalar aquesta interpretació, ja que va considerar que el termini de recurs s'inicia amb la notificació de la decisió a la part, observant que l'advocat no és part a la instància ni titular del dret fonamental al recurs.

Aquella part recurrent va formular, aleshores, un recurs d'empara, tanmateix, el Tribunal Constitucional va considerar que la interpretació de la Llei efectuada per la jurisdicció ordinària no es podia qualificar objectivament d'arbitrària en el sentit de lògicament irraonable.

En aquestes condicions, d'acord amb la jurisprudència establerta i regularment confirmada, aquest Tribunal va considerar que no li corresponia pronunciar-se sobre aquesta interpretació, perquè en virtut d'aquesta jurisprudència "la selecció, la interpretació i l'aplicació de les regles processals són una qüestió que correspon en exclusiva als jutges i als tribunals de la jurisdicció ordinària i només adquireix relleu constitucional quan la resolució no dóna resposta a les qüestions plantejades, quan la resposta incorre en error material patent, quan és immotivada o quan resulta arbitrària, en el sentit de lògicament irraonable" (sentència del 25 de maig del 2007, recaiguda en la causa 2006-24-RE).

Per tal com el Tribunal Constitucional va considerar que aquest no era el cas en aquella causa, va concloure que el recurs d'empara no podia prosperar.

No hi ha res que pugui dur a pronunciar-se de manera diferent en la causa actual, el recurs d'empara presentat pels recurrents actuals tampoc és susceptible de prosperar.

Cinquè

Si hagués estat d'una altra manera, si els recurrents haguessin recorregut en el termini establert per la Llei, en la fase de l'empara, com haguéssim examinat els mitjans que contenen el seu escrit?

A títol molt subsidiari i amb l'única voluntat d'orientar, exposarem algunes observacions.

Les al·legacions dels recurrents són essencialment les següents:

- els oficis i els autes recaiguts en aquesta causa des del seu inici són nuls pel fet que no contenen cap fonamentació;

- els recurrents no van estar mai informats de les diligències intervingudes durant vint anys, entre el mes de desembre de 1992 i el mes de juliol del 2012;

- segons el termini de 10 anys establert a l'article 81 b) del Codi penal, s'hauria de concloure a la prescripció de l'acció penal, ja que es tracta d'una causa en relació amb la qual s'han escolat 20 anys des de l'inici de les diligències;

- i, pel fet d'aquesta durada de 20 anys, ens trobem de manera evident davant una vulneració del dret a un judici de durada raonable.

Pel que fa als tres primers punts, hem de constatar que la seva anàlisi ens duria a referir-nos a bastament a uns dispositius jurídics, en particular de procediment penal, l'examen dels quals correspon a la competència exclusiva de les jurisdiccions ordinàries i, per tant, aquesta competència no correspon al Tribunal Constitucional, la jurisprudència constant del qual estableix que no representa un grau suplementari de jurisdicció susceptible de pronunciar-se en relació amb l'apreciació sobirana dels tribunals de primera i de segona instància. Per consegüent, és de manera errònia que els recurrents pretenen situar el debat en aquest terreny, fent per exemple valer en relació amb la seva causa que el seu coneixement de fons interessa a aquest Tribunal Constitucional.

És cert que, segons la jurisprudència que acabem de recordar, el jutge constitucional pot recuperar la seva competència en el cas que l'aplicació de la llei efectuada per la jurisdicció ordinària sigui no raonable o arbitrària.

En aquesta causa, en la mesura en què aquesta jurisdicció ordinària va concloure, encertadament, a la inadmissibilitat a tràmit de l'incident de nul·litat d'actuacions, és per això mateix que, encertadament, no es va pronunciar en el fons. Així doncs, res permet a aquest Tribunal, no tan sols pronunciar-se, ja que conclou a la inadmissibilitat del recurs d'empara, sinó formar-se una opinió sobre unes motivacions que ignora, perquè no han estat formulades.

Només es destacarà que, d'una banda, en l'estat actual de la causa, la pretesa absència de fonamentació dels oficis i dels autes dels quals es tracta s'afirma però no es demostra; i d'altra banda, que pot semblar sorprenent que els afectats hagin estat indefinidament en la ignorància de la seva situació. Això, perquè és poc versemblant que no s'hagin adonat de les conseqüències del bloqueig de tots els seus comptes bancaris mitjançant l'aute del 15 de novembre de 1996.

Sisè

Per contra, pel que fa a l'al·legació segons la qual la llarga instrucció de la causa podria generar la vulneració del dret a un judici de durada raonable, es pot concebre, ateses les indicacions dels fets continguts en els escrits dels recurrents i en les actuacions de la Batllia, que, en el marc d'un recurs d'empara admissible a tràmit, aquesta al·legació hagués estat tinguda en compte.

Efectivament, sense perjudici de les verificacions més extenses que permetria el supòsit esmentat, hom es pot sorprendre que en una causa iniciada l'any 1992 no s'hagi dictat l'aute de processament fins l'any 2013 i que durant aquest lapse de temps s'hagin efectuat poques actuacions.

Primerament, per una manca d'informació i sense que cap actuació es mencioni durant 3 anys des de l'informe policial de 1992, el 23 de novembre de 1995, es va dictar un aute de sobreseïment provisional de les actuacions. Després, i sense que es conegui sobre quines noves informacions la Batllia es fonamenta, el 15 de novembre de 1996, es va dictar l'aute de bloqueig esmentat. Seguidament, entre aquell 15 de novembre de 1996 i l'aute de processament del 2 d'octubre del 2013, és a dir, durant 17 anys, només es troben un informe del Ministeri Fiscal del 27 de setembre del 2007, cinc anys després un aute del 4 de setembre del 2012 que té per objecte el control dels comptes bancaris i dels altres béns que es troben en el Principat i, per acabar, un altre aute del 19 de desembre següent en què se sol·licita informació a l'entitat bancària Andbank. Finalment, el 12 d'abril del 2013, un nou informe policial en què es confirma la titularitat dels comptes bancaris.

En aquestes condicions, atès el nombre limitat d'actuacions estès en una durada tan llarga i sovint actuacions separades les unes de les altres per llargs períodes d'inactivitat, es pot suposar que si els recurrents haguessin respectat el termini establert per presentar l'incident de nul·litat d'actuacions, efectivament, el Tribunal s'hagués pogut plantejar l'eventualitat d'una vulneració del dret a un judici de durada raonable, reconegut a l'article 10.2 de la Constitució.

Tanmateix, també es pot destacar que, si s'escau, els recurrents podran demanar l'examen del fons de la causa ulteriorment.

Com ho precisa l'informe del Ministeri Fiscal aportant un motiu suplementari d'inadmissibilitat, no s'han esgotat totes les vies prèvies al recurs d'empara. D'una banda, les decisions del batlle que acorden mesures de caràcter real o personal són susceptibles d'apel·lació davant el Tribunal de Corts (aquest recurs ha estat formulat i està pendent de resolució). D'altra banda, les pretensions dels recurrents hauran de ser dirimides, primer, davant el batlle instructor, després, davant el tribunal jutgador i, si s'escau, en apel·lació davant la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia.

Per consegüent, d'això se'n deriva que la via del recurs d'empara no està definitivament tancada als recurrents.

Dit això, i sense perjudici de les darreres consideracions, pel que s'acaba d'exposar anteriorment, les al·legacions presentades en aquest recurs d'empara no poden prosperar.

DECISIÓ:

En atenció a tot allò que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

HA DECIDIT:

Primer

Desestimar l'empara sol·licitada per la representació processal dels Srs. José Santórum Viñas i Isabel Bahamonde Pérez.

Segon

Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal dels Srs. José Santórum Viñas i Isabel Bahamonde Pérez, al president de la Batllia i al Ministeri Fiscal ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 15 de desembre del 2014.

Laurence Burgorgue-Larsen
Presidenta

Isidre Molas Batllori

Vicepresident

Pierre Subra de Bieusses
Magistrat

Juan A. Ortega Díaz-Ambrona
Magistrat